

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita & certamina S. Patris nostri Spiridonis Archiepisc. Trimmythuntis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

autem facit, vt simus etiam participes bonorum, quæ ei debentur: gratia & clementia Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia cum patre eius, qui caret principio, & sanctissimo & bono & viuifico eius spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

DE SS. Epimacho & Alexandro, necnon Ammonario virgine & sociabus, quærat Lector supra 8. Decembris in historia sanctorum martyrum Alexandrinorum.

VITA ET CERTAMINA SANCTI PATRIS NOSTRI SPIRIDONIS ARCHIEPISCOPI TRIMMY.

*thuntis, authore Simeone Metaphrasste. Habetur in Tomis
Aloysij. Nos capita margini adiecimus.*

Decbr. 12.
vt in Meta-
phrasste ha-
beatur. Lati-
ni autè ha-
bent eù 14.
Decembris.
Cap. 1.

Gen. 25.
Psal. 131.
Gen. 18.
Psal. 36.
Matt. 5.
for. Christi

Cap. 2.
Patria S.
Spirdonis.

Mira eius
affabilitas
& liberali-
tas.

Insignis ho-
spitalitas.

Egregia ei
animi dotes

Cap. 3.

Ad vtilitatem animæ res est maxima, vita generosorum & piorum virorum, & quæ potest parare magnas opes virtutis. Non solum enim resecat id, quod est deterius: sed etiam magnam efficit mutationem ad id, quod est melius. Siue enim fuerit aliquis vitijis preoccupatus, talibus fruens narrationibus, facilius ab eis se continet. Siue sit aliquis virtutis studiosus, audita historia, exurgit alacrior: & amore eius, quod est simile, incitatur ad imitationem. Imitatio autem & emulatio magnorum & admirabilium virorum quantum possit, & alij quidem ostenderunt, eorum qui præcesserunt præclarum virtutis studium imitati:

maximè verò omnium, vita admirabilis Spiridonis: qui Iacob simul & diuinum Dauid summè est æmulatus: & sicut illi, amplexus est lenitatem ac mansuetudinem, & à simulatione alienam simplicitatem: similiter verò ad Abrahami adspexit hospitalitatem, & suas facultates effecit communes indigentibus. Hinc quæ factum est, vt non terræ, propter mansuetudinem, vt habet promissio, sed ipsorum cælorum assequeretur hæreditatem: & propter diuitias, quas despexit, * Christum planè diuinis compararit diuitias: miraculorum autem dilatatus sit fluuijs, qui semper quidem hauriuntur, nunquam verò desinunt.

Eum tulit quidem insula Cyprus: erat autem non garrulus aliquis, neque vrbanus & elegans moribus: neque qui multitudine & foro delectabatur: sed simplex & quietus, & à negocijs curisq; remotionem colens, si vllus alius. Quocirca ad Patriarchæ Iacob vitam se omninò effingens, sicut diximus, fuit ipse quoque pastor ouium: non tamen omninò pastor, aut nimia simplicitate, aut feris & agrestibus moribus: sed commodis & valdè facilibus, & qui à vulgi quidem se abducebat congressione: pau-

peribus autem & hospitibus tam facilis ad eum patebat aditus, & se eis tam præbebat affabilem, vt esset omnibus hominibus in sermone iucundior, & ad facultates suas cõmunicandas longè liberalissimus. Præterisse certè aliquem ex ijs, qui accedebant, qui non fuisset ab eo hospitio acceptus, erat ei longè molestissimum, perinde ac si re aliqua maxima & quæstuosissima esset fraudatus. Erat quidem alioqui ei liber animus, & alienus ab omni illiberali assentatione & humilitate: ad eorū autem, qui iter ingrediebantur, labores recreandos, & ad pedes qui erant fatigati, abluendos, & ad mensam apponendam, & alia administranda iure amicitia & moderationis, erat adeò dexter & officiosus, vt ipse solus hoc magis præstaret, quàm famuli, qui sunt in suos dominos maxima præditi beneuolentia. Erat enim ei contemperata cum grauitate

quidem simplicitas: cum animi verò magnitudine, lenitas: cum intensa autem & ardenti charitate, grata florebat temperantia: quam non minùs dilexit, & ardentè est amplexus, quàm reliqua omnia: vt qui cum legitima quidem & pudica vxore non diu versatus, & liberorum pater ex ea effectus, deinceps voluptate & omni alia mundana cupiditate permansit superior. Hinc mel virtutis conficiens diligentius, & in lege Domini studiosè meditans, benignissimus euasit & clementissimus. Et vt semel dicam, erat Spiridon diuinum virtutū exemplar archetypum: habens quidem omnes in se scriptas, sed ad quarum imitationem pauci poterant accedere.

Cum sic ille resplenderet benefactis, magnamque vitam & insignem attulisset, multa

SURI

qber
Hober

RVIII

5

multa quoque dona maiora consequitur, tam quæ sunt hæc, inquam, quam quæ fu-
rurum describunt magnitudinem. Hæc autem erant: Morbo cõfecta confirma-
bar corpora, membrorum mutilationes sanabat incurabiles, malignos increpabat
spiritus: quos cum primùm increpasset, nulla mora interiecta fugiebant, & statim
recedebant: alia quoque ab eo fiebant his maiora, virtute diuina ei opem ferente.
Quomobrem ex pastore constituitur pastor, loco ouium cura gregis ei commissa,
quo tempore magnus Constantinus Romanorum tenebat imperium, Trimmy-
thuntinorum creatus Episcopus. Quantam autem, postquam perductus fuit ad se-
dem, virtutis curam gesserit, ostendent, quæ similiter à sedem adepto facta sunt mi-
racula. Verumenimvero omnia illius persequi, stulti & ineruditi fuerit hominis:
neque verò id quis assequi poterit: quomodo etiam omnia prætermittere, nimis
magnam damnum attulerit. Quæcunque autem & dici possunt, & auditu valde
sunt vtilia, ea dicam.

Miraculis
corulcat.

Vir Episco-
pus Trim-
mythuntis.

Castigabat Deus in sulâ pluuię egestate, & grauis premebat siccitas: & siccitatem
quidem consequbatur fames: famem autem pestis, & populi quidem magna pars
iam interierat: altera verò id mox credebatur passura. Opus autem habebat illud
malum omninò aliquo Elia, aut alio illi simili, qui cælum aperiret oratione, is ve-
rò erat Spiridon. Nam cum plaga grauiter vrgeret, & populum valde persequere-
tur, ipse pro grege magnum capiens angorem, & paternis inflammatu visceribus,
rogauit quidem vt clemens Deum clementem. Ille autem statim implet cælum nu-
bibus ex extremo terræ: & quod est mirabile, nè aliquem motum clementorum
causaretur consequi pluuiam, Deus eas procùl ostendit. Sifit autē, non prius per-
mittens eas ascendere in sulam, quam sanctus eum rursus oraret. Nondum enim
ille guttam emiserat lachrymarum, & protinùs multa erupit pluuiam: & pinguis est
quidem terra: aluntur autem fructus, & crescunt segetes, & omnia simul mala sol-
uantur. In hoc Spiridon fuit ipso Elia, vt aliquid dicam audacter, benignior. Nam
Elia quidem cum pluuiam retinuisset, deindē rursus remisit: Ille verò primum
non imitatus, existit ei par in secundo. Et hoc quidē est eiusmodi. Alterum autem
et illo nihilo inferius.

Cap. 4.

Siccitas;
Fames, Pe-
stis in Cy-
pro.
3. Reg. 18.

Efficacia
precii S. Spi-
ridonis.

3. Reg. 17.
& 18.

Attingebat rursus communis calamitas, & fructum non ferebat in sulâ. Frumen-
tarii autem & frumenti cauponatores, in tantis Dei minis volentes frui delicijs, &
tempore callidè & malitiosè vtentes, magis augebant calamitatem, frumētī, vt di-
cit scriptura, trahentes & augentes precium: & è propinquorum malis impium fi-
biliterum parantes. Ad vnum ergò horum diuitum cum quidam pauper accessis-
set, & pecunias quidem non haberet, quibus emeret, quæ erant sibi ad vsum neces-
saria: lachrymas autem, quas proh dolor habebat, exolueret, & flebiles voces mi-
serabili habitu & obtutu emitteret, illum inflexibilem conabatur flectere, pedes
preuolans, totam domum complens eiulatu: Quid non faciens, quid non dicens,
quod posset attrahere ad misericordiam? Postquam autem nihil horum omninò
lapideam illam animam mouit ad miserationē, vnum refugium inuenit pauper,
nempe sanctum. Ad quem cum accessisset, & suam inopiam, & summam diuitis re-
fere egestatem misericordiæ. Cum is autem hoc audisset, misertus quidem est cala-
mitatis: diuitis verò odio habuit immanitatem: & veluti à Deo afflatus, prædixit
impium propheticè: Tu autē nec gemas, nec lachrymeris. Tua enim domus crās
abundabit bonis: qui autem nunc est diues, simul erit & miserabilis, & irridebitur,
& immitis tibi cedet ijs, quibus eges: promptoque & alacri animo rogabit, vt acci-
pas. Hæc pauper putabat sanctum quidem solum dicere ad consolandam, qua
premebatur, calamitatem. Vndē etiam abibat tristis, vt qui sacram anchoram,
tempore eam, quam in magno Spiridone spem habebat, inuenisset inanem & ir-
ritam.

Cap. 5.

Amos 5.

Prophecia
cius.

Cum nox autem iam aduentasset, Deus quidem annuit: repente verò cælum
vnum effudit in terram, tanta copia & tanto impetu, vt diuitis vna attraherentur
horrea: frumentum autem & omnis alius fructus sparsim eijceretur, & iaceret pa-
ueras ad rapiendum volentibus. Orto autem die, diues quidem miser, & luctu ple-
nus, & huc & illuc circueuitrans, & iustam deslens calamitatem, rogabat eos, qui
acceiebant, vt sibi opem ferrent ad fructus colligendos. Cum multi verò, vt potē
estimeres, ad rapiendum concurrissent, accedit etiam ille pauper, miraculo qui-
dem obitu pfectus: pauperem autē irridens suauissimè & meritissimè, & domum
M m m m replens

Cap. 6.

Vide admi-
rabile Dei
iudiciū in
diuitem in-
humanum.

ULLS

replet fructibus, & omnia nullo negotio habens, ut dicitur, nec seminata, nec arata. Deinde cum confluentem videret multitudinem sanus ille & immisericors, (oportebat enim nihil manere imperfectum eorum, quae praedicta fuerant a Spiridone) & res omnes illius secunde ambabus haurire manibus, & cum quoque, qui heri fuerat supplex, vna cum reliquo populo abunde, sicut diximus, frui ijs, quae iacebant, perinde ac ei sua sponte dare volens, liberalisque esse & munificus, qui sordidissimus erat & parcissimus, iubebat eum ad satietatem accipere ex ijs, quae aderant. Ille autem satis irrita eius ignorantia, domum est reuersus, Deo praecipue, deinde etiam Spiridoni id accepto ferens. Sic sciebat Spiridon, non solum propter multos, sed etiam propter vnum, supernos saepe aperire fontes: & simul quidem praedicere tempus, quo hoc esset futurum: simul autem pauperibus quoque proficere, & castigare diuites. Nam etsi parcus ille nihilo melior euasit, ut iam dicitur: multis tamen similibus fuit occasio, ut emendarentur. Haec quis ex praesentibus non lubenter audijt? Quis autem cum audiisset, non fuit alia quoque audiendi audior, & cupijt scire? quoniam erat ad eum ignauus aut inuidus, ut siccitatem animam tali priuaret alimento?

Diuitis istius castigatio, multis prebet emendationis occasionem.

Cap. 7.

Diuites in manu, licet castigatus, sui similitudo manet.

Alius autem agricola, viro sancto familiaris, cum fame valde premeretur, abiit is quoque ad inopem illum diuitem, adhuc habentem alia multa horrea plena frumento, existimans illam priorem eum amisisse: parcitatis vero, & quae in diuitie inerat, crudelitatis nihil omnino dimisisset, neque omnino seipso euasisset melior: etsi polliceretur se tempore aestiuo id, quod datum fuisset, redditurum eum accessione. sed ille dicebat id, quod dicitur, spem pascere insipientes. Tu autem, inquit, abique pecunia non granum vnum, immo ne vnius quidem grani umbram accipies. Cum itaque hic quoque pauper desperasset, imitatur praecedentem, & tanquam ad communem thesaurum confugit Spiridone, & ei renunciat quae esset passus, & quae diuitem rogans, ab eo audiisset. Ille autem cum tunc quidem eum satis esset consolatus, domum dimittit. Neque tamen verbis tenus sinit consolationem: sed sequenti die magnus Pontifex venit ipse ad pauperem, auream quandam secum afferens speciem non leuis ponderis: quae quoniam esset & vnde, & quomodo inuenta sit a sancto, declarabit paulo post oratio. Cum tunc autem magnus Spiridon eam immisisset in manus pauperis, Accipe, inquit, & cum diuiti gratum hoc pignus praebueris, quae tibi sunt necessaria ad usum, ab eo accipe. Hoc cum accepisset pauper, laetatus est, & quanta maxima potuit celeritate contendit ad diuitem. Deinde cum

Attende auri sacram famam in diuitie isto.

vidisset ille id, quod erat in manibus, qui paulo ante erat durus & inexorabilis, & cuius aures ad preces obsurduerant, statim fleuit ab oculis, euaditque iucundus & benignus: cumque id accepisset, eum tam copioso frumento impertit, ut & domum suam impleret, & ad deicienda semina in ijs, quos habebat, agris datum sufficeret. Quod autem deiectum fuerat, fructum produxit tam multiplicem, ut & ei qui dederat, debitum reddiderit, & aurum ei datum pignori, receperit: & ad sanctum rursus grato animo retulerit.

Cap. 8.

Sed sic quidem pauper debitum: vult autem oratio quoque id, quod debet, exolvere, & ostendere id, quod erat pollicita, quidnam erat prius aurum, & vnde nam fuit sumptum. Cum eum recepisset sanctus id, quod datum fuerat, Ad idem, o frater, ait pauperi: & reddamus, inquit, communiter ei, qui benignè commoda erat. Sic inquit, & cum eum accepisset, ducit ad quendam hortum, qui magni in ediam quibusdam paruis recreabat oleribus. Qui cum in ipso aggere constitisset, ac seipem attigisset, in caelum sublati oculis, Domine mi Iesu Christe, effatus est, eo audiente, qui aderat, qui sola voluntate omnia creas & transmutas: qui aliquando Mosi virgam, vidente Rege Aegypti, in serpentem conuertisti: ipse hoc quoque aurum, quomodo ex animante prius in hanc mutasti formam, ita nunc quoque aurum, ut reuertatur in eam formam, in qua erat ab initio: ut hic quoque seiat, quam tu nostri curam geras: & rebus ipsis disceat id, quod est in diuina scriptura, quod quacumque vult Deus, fecit omnia. Cum ita esset precatus, (Quis, o Domine, dixerit magnitudinem miraculorum tuorum?) aurum erat serpens, spirans & repens, & circa seipem mouebatur & voluebatur: ex qua primū sumptus sancti manibus, admirabiliter mutatus fuit in illud aurum. Hoc cum praeter omnem humanam cogitationem aspexisset agricola, tremore correptus, pronus cadit in faciem, & capiti adipergit pulu-

Exod. 7.

Psal. 134. Vide re admiratione dignam.

SURI

aber
Hober

RVIII

5

pulerem, lachrymas emittens ex oculis, & se esse indignum non solum tali dono & gratia, sed vel solo spectaculo, immo vero auditione. Verumenimvero eum quidem sanctus erigit, & ei animum simul & corpus corroborat. Serpens autem interim per sepe transiens, subijt cauernam, quam habebat ab initio. Miraculum omnino nulla opus habet oratione ad amplificationem. ex ipso enim satis ostendit, quale sit: & arte omnino non indiget natura, qua propriam habet exuperationem. Dicatur autem id quoque, quod consequitur, quod est cognatum prioribus, & eiusdem gratiae & potentiae.

Alius, qui erat ipse quoque sancto amicus, (erat autem virtutis studiosus, & ideo improbos homines mouerat ad inuidiam, & aliquorum criminum accusabatur per calumniam) comprehensus a Praeside ciuitatis, conijcitur in carcerem: protinus vero damnatur capitis. Cum autem propere esset dies praestitutus, praenedit sanctus, qui hoc praesciuerat, & festinat liberare amicum a calamitate: erat vero tunc huius vehementissima: & qui praterfluebat torrens, cum valde inundasset, & e suis esset effusus limitibus, ei valde fluebat in transitu: neque poterat omnino transmitti. Ille autem Iesum Naue, & quae ille fecerat, mente versans, & arca transitum reputans, & credens eundem esse sicut erat, Deum: & perinde atque seruo vtens torrens: sic, inquit: communis hoc tibi imperat Dominus: & ego transibo: Vir autem sermabitur, pro quo properamus, & multas Deo preces fudimus. Sic dixit, & quod dictum fuerat, protinus fit compos fluuius, & fissit fluentum: cedit vero via non solum Spiridoni, sed alijs etiam viatoribus. Decetero nihil amplius illis malum occurrit & dubium. Quod ergo ab eo factum est transeundo, non fuit minus admirabile, quam id, quod instituerat facere. ex hoc autem illud quoque facilius & melius est perfectum. Nam cum qui cum eo ambulabant, vidissent quod factum fuerat, eam praecurrentes, & venientes quamprimum in ciuitatem, sunt praclaris praedones eius, quod factum fuerat: & Praeses partim quidem stupefactus, partim autem timore correptus, ne virum qui talia potest, cerneretur offendere, repente eius amicum relaxat e vinculis, & eum sancto largitur. Is autem eo accepto est reuerfus, cum ex vna causa duo effecisset: nempe fluenti quidem represisset impetum, hominem vero benignè liberasset a calamitate. Atque quod ad prophetiam quidem attinet, aut miracula, aut in erumnis commiserationem, nihil arbitror esse maius ijs, quae dicta sunt.

Oratio autem adhuc amplius ijs, quae dicta sunt, parata est ostendere, quod spectat ad prophetiam simul & commiserationem: quod, inquam, peccata hominum videret ex occulto, & ea remitteret, animi benignitate & gratiae abundantia. Vbi que finos mores seruabat magnus ille Spiridon: delectabatur maximè tenuitate & frugalitate, vt qui vellent suum imitari Dominum. Neque enim equo utebatur iter ingrediendo, neque se remouebat ab omnium sermone & congressione, tanquam qui ex eo videri vellent grauior & seuerior. Cum ergo aliquando vehementer ambulasset, & defatigati essent pedes itineris longitudine: & a quodam suorum amicorum, & bona sui gregis pecude hospitio esset exceptus, ipse tanquam ouis boni pastoris, & qui ad illius vitam tanquam pulcherrimum exemplar intueretur, magistri, vel potius Domini & primi magistri Christi, ostendit moderationem. Nam cum accepisset aquam, & eam in lauacrum immisisset, paratus erat sancto lauare pedes. Qui autem erant in vicinia, cum sensissent sanctum accessisse, ipsi quoque concurrerunt, & volebant nihilosecius hoc ipsum facere illius pedibus: eamque rem ducebant huiusmodi, vt de ea re esset inter eos decertandum, & inter se contendebant de benedictione.

Inter eos autem erat etiam quaedam mulier, quae complures in hoc certamine superabat, vrgebatque, & hoc maximè volebat facere. Ea vero fuerat haud ita prius capta carnali amore, & victa, pro dolor, a peccato. Ipse autem reuera in corde tenens, & vt qui sciret, quem admodum res eius se haberet, sensim quidem auertit a muliere illam & suauem suam faciem: sensim vero ei quoque dicit, Ne me tangas, mulier: Non, vt dixerit quispiam, sibi placens & se magnifice circumspiciens, aut mulierem abominans, (Quomodo enim, qui erat illius discipulus, qui vescebat eum publicanis, meretricibus, & peccatoribus?) sed eam pudore afficiens, & turpem eandem reuocans in memoriam, & sic eam placide vocans ad poenitentiam: quod quidem est ab eo perfectum, & scopum est assecutus. Quo enim illa magis

Cap. 9. Vir bonus falso delatatur damnatur capite.

Ios. 3. S. Spiridon cogit fluuium sibi praebere iter.

Liberat suo aduentu damnatum capite.

Cap. 10. Tenuitate & frugalitate admodum delectatur.

Observantia subditorum eius erga ipsum. Cap. 11.

Nouit occulta hominum peccata.

Marth. 9.

ULLS

contēdebat facere, quod studebat, magisque vrgebat & instabat, ille eo acrius eam tetigit, apertè dicens id, quod illa fecerat. Tunc ipsa sapienti quidem reprahensione animo sauciata, obstupescata autem, quòd qui sub oculos non cadebant, animæ liuores adspexisset, non ampliùs quidem aquis, lachrymis autem pedes emundat, & contrito corde enunciat id, quod factum fuerat. *Quid ergò? illa quidem ei ea, quæ meretrix: ipse autem ea, quæ Dominus, ei dicit liberrimè: Confide, filia: dimissa sunt tibi peccata tua. Et rursus: Ecce sana facta es: noli ampliùs peccare: simul & morbum curans, sicut sapientes medici, & providens nè rursus in eadem incidat. Atque sic illa quidem curationem assequitur pulcherrimè & vtilissimè, vt non solùm ei esset sanitas immutabilis: sed etiam alijs narrās, multis esset occasio consequendæ salutis.*

Luc. 7.
Ioan. 5.

Cap. 12.

Synodus I.
Nicena quæ
dò habita.

Arrij fau-
tores.

Catholici
Episcopi
picipui.

Quoniam autem ex miraculis quidem sumitur de vita coniectura, oportet verò declarare, qualis esset ei zelus circa fidē, hoc indicabit id, quod est propositum. Quando Romanis imperabat magnus ille Constantinus, & primus inter Imperatores Christianus, consul autem erat Paulinus & Iulianus: à regno verò Alexandri Philippi filij agebatur sexcentessimus tricesimus & sextus annus, tunc Nicæe congregata fuit insignis illa patrum synodus: vt Arrium quidem deponeret, qui rem creatam impiè nominabat filium: decerneret verò filium esse eiusdem essentia cum patre. Erant autem ex ijs quidem, qui eius suffragabantur blasphemia, primi & maximè insignes, Eusebius Nicomedia, & cum illo Maris & Theognis: quorum hic quidem Nicææ, Maris autem erat Episcopus Chalcedonenis. Isti, Arrio duce illius insanix, Dei filium & Deum, creatum esse (ò insaniam) improbi & scelerati homines decernebant. Eorum autem, qui pro pietate decertabant principes, quorum & doctrina simul & vita erat præstantissima, erant hi: Magnus inter sanctos Alexander, qui erat presbyter, tunc verò vicem gerebat beati illius Metrophanis, vt qui ipse non adesset: quòd abesset autem, causa erat morbus: & clarissimus ille Athanasius, qui nondùm sacerdotali sede erat decoratus: sed in Ecclesia Alexandrina munus obibat Diaconi. Quo circa nõ parua in eos irrepit inuidia, quòd cum nondùm dignitate præstarent, in ratione fidei alios superarent. Erat autē cum eis quoquē magnus ille Spiridon: cuius vita & quæ cum eo habitabat gratia, erat viliior ad persuadendum, quàm linguæ aliorum, & inuitabiles anse syllogismorum, splendideque & elegantes periodi orationum.

Cap. 13.
Peripatetici,
dicit
ἀπὸ τοῦ τῆ
συναγωγῆς,
quod est am-
bulare.

Cum autem hic adesset, (hic enim iam res est iucundissima) interessent autē synodo etiam Philosophi, cum ita videretur Imperatori, qui ab ambulando se iactabant, & in animos inducente sophistica arte erant summè eruditi. Quidam verò vnus inter eos primas partes tenebat in agendo, qui habebat persuadendi vim inexpugnabilem, & cuius eloquentia linguis celebrabatur omnium. Is congressus cum Episcopis, fortiter defendebat Arrium, & valdè resistebat, suscipiens eius patrocinium, ad eò vt magnam partem populi attraheret ad audiendum, auentem scire, vtri ex contradicentibus futuri essent superiores. Nihil enim erat ad eò solutu difficile, quod non ille redderet faciliè solubile sua dicendi copia & facultate. Cum autem sæpè in arctum cogeretur responsio, instar anguilla: elabebatur, furis persuasionis & escis sophisticis. Erat ergò veritatis & artis contentio: illis quidem, qui veram tuebantur rationem, sententijs non artificiosè & callidè excogitatis, sophisticam ferientibus: hoc autem, tanquàm arma, obijciente varietatem orationis, fallacemque & subdolan rationationem, & ea se magis arbitrate posse vincere.

Cap. 14.

1. Cor. 2.

Sed nè dicēdi facultatis esset victoria, verùm Christi & veritatis, alijs viris doctis prætermisiss, ea fuit Spiridonis viri simplicis: qui cum nihil aliud sciret, nisi Christum, eumque crucifixum, sicut ait Paulus: cum vidisset Philosophum se iactantem sophismatibus, & linguam maledicam mouentem contra Christum, & nostra conantem subsannare, accedens petijt, vt sibi liceret parumpè cum eo colloqui. Qui autem erant earundem partium, cum scirent quàm esset ei simplex & prisca pietas, & præterea quòd Græcorum doctrinam ne summis quidem labris gustasset, prohibebant nè veniret in medium, & congregeretur cum sophista. Is verò ab eis minime persuasus, (sciebat enim quid superna quidem esset sapiētia, quid autem humana vires, & quæ inanes redduntur & abolentur) ad virum accessit, & dixit: In nomine Iesu Christi, ò Philosophè, mihi iam quoq; animum adhibe, & audi ipse quæ volo

SURI

aber
Hober

RVIII

5

volo dicere. Cum is autem dixisset: Tu quidem dic, ego verò audiam. Vnus est Deus, inquit Spiridon, celi & terræ & aliorum omnium quæ intercedunt, opifex. Is est, qui cælestes produxit virtutes. Is est, qui quæ sub aspectum cadunt, quàm quæ non cadunt. Huius verbo & spiritum productum quidem est cælum: producta est autem terra, diffusum est mare, extensus est aer, generata sunt animalia, homo formatus est, magnum hoc animal & opus admirabile: omnia facta sunt, astra, luminaria, dies, nox, reliqua omnia. Hoc ergo verbum Dei nos scientes esse filium & Deum, ex Virgine propter nos creatum esse natum, & crucifixum, & fuisse postremò sepultum, deinde etiam resurrexisse. Deinde cum resurrexerit, & nos simul fecerit resurgere, & ab interitu alienam & æternam nobis vitam præberit, eum dicimus etiam rursus venturum iudicem omnium: nostrorumquæ; factorum, sermonum, & cogitationum incorruptum, & qui falli minimè potest, iudicem: cum esse eiusdem cum patre essentia, & simul considerè, & esse ei honore æqualem. Non hæc quoquè ita tibi esse videntur, o Philosophè?

Ille quidem interrogavit: Philosophus verò, ut qui non eandem, quam prius, haberet animam, nec eandem mentem & linguam, quæ tam facillè opponeret & contenderet, auribus quidem fuit attonitus, animo verò obstupescens: ei autem vox est certincta: & cum aliquandiu conticuisset, nihil aliud habuit quod responderet, nisi: Hæc quoquè ita mihi se habere videntur. Sanctus autem, Agè ergò, inquit, quoniam hæc tu mecum confiteris, nec factis velis discrepare: sed cum scias, quis sit Deus, & quis hoc fecerit vniuersum, surge & accede ad ecclesiam, & accipe signum rectæ fidei. Hæc postquam audiuit Philosophus, statim quidè mutatus fuit ad accuratam ac perfectam religionem. Conuersus autem ad discipulos & alios auditorum eorum, quæ dicebantur: Quandiù quidem, inquit, o viri, certatum est verbis ego quoquè arte restiti. Quando verò non amplius quidem verba, sed divina virtus fuit opposita, & in verborum simplicitate arcanam quandam & ineffabilem ostendit virtutem, tunc me non pudet esse victum. Quinetiam & mihi ipsi, & aliis libenter confuierim, si non sit aliquis nimis sinister & peruersus, aut qui se in veritate velit improbè gerere, ut credat Christo, & hunc senem sequatur: cui lingua quidè omninò est hominis, verba autè sunt Dei. Quantùm putatis hoc Arrianis quidem dedecus, pijs autem honorem attulisse & voluptatem? Illi autem futùre superari, cum omnes ferè quidem rectæ assensu essent sententiæ: sex verò soli relictii essent. Arrio, futuri mala pars & improba patris mendacii, & ab initio implacabilis inimici veritatis. Tam apertè confutatis ijs, quorum mala erat opinio, reuersi sunt Episcopi, victoria quidem læti, miraculo autem obstupesciti, & propter hæc ambo Deum laudantes: nempe quòd & adspexissent admirabilia, & quæ erant præter opinionem: & quòd vicissent Arrij insaniam. Porro autem ipse quoquè Imperator miraculo omninò obstupescens, Spiridonem omni honore profèquitur: & cum postulasset, ut per ipsum, Deum haberet propitium, eum domum dimittit.

Interim verò dum hæc agerentur, moritur quidem sancto filia: quæ nata ei fuerat ex honorabili coniugio, & florenti ætate longè speciosiore ostendens temperantiam, permansit virgo toto tempore, res quæ puro sponso digna est thalamis cælestibus. Reuersus autem magnus Spiridon, cum eam ita tulisset calamitatem, ut periret virum talem: ad eum verò, qui paulò antè aduenerat, accessisset quædam mulier, tristis admodum & desens mirabiliter, quòd apud filiam eius adhuc superfluum ornamentum quoddam aureum deposuisset: cumquè illa celeri morte præcepta esset, quòd eius fidei creditum fuerat, apud eam mansisset, fuit hoc sancto cece. Quidni enim, cum esset animo tam benigno? & nisi restitueretur depositum, violatum ius esse iudicabat, & ei putabat fieri iniuriam. Cum ergò totà suam animam diligenter scrutatus, nusquam id, quòd quærebatur, poterat inuenire, quænam sit, & quemnam affert exitum multiplex Dei sapiètia? Accedit ad locum, sicut meus Christus prius ad Lazarum, ut qui omninò esset eius discipulus, & quòd eius fieri posset, res illius imitaretur. Multi autem eum sequebantur ex ijs, qui cum illo versabantur. Deinde perindè ac si non in sepulcro, sed in thalamo adhuc esset viua, conueniens filiam, ea suo nomine vocata, omnibus qui cum eo aderant audientibus, Filia Irene, inquit, Vbi est ornamentum, quòd apud te fuit depositum?

S. Spiridon
Christi virtute fretus,
pugnat cum
sophista loquacissimo.

Cap. 15.
Vide stupendam vim sermonum beati viri.

Philosophus repente fit Christianus.

Arriani videtur.

Ioan. 8.

Cap. 16.
Ante Episcopatum obiit eius vox, cuius hæc fuit filia.

Ioan. 11.

ULLS

Obserua ftu
pendū mi-
raculum.

fitum? Illa tanquàm ex molli aliquo somno expergefacta, simul fanum feruans & spiritum & vocem: Domine mi, inquit, in hac parte domus fuit à me repositum aureum illud ornamentum. Inuasit post hæc stupor eos, qui aderant. Deindè miraculum etiam sequitur aliud miraculum. Nam perindè acsi ille esset vita & mortis dominus, & hoc dono à Christo què desiderabat honoratus, qui ad breue tempus propter vsum eam viuificauerat, iubet rursus mori. Dormi deceterò, inquit, filia, donè communis Dominus te cum omnibus communiter excitauerit. Ipse autem cum accessisset ad illam filia domunculam, & vt dixerat filia, ornamentum inuenisset & sustulisset, id tradit mulieri, sic & augens miraculum, & eius maiorem fidem faciens. Et hæc quidem in insula.

Cap. 17.

Vt autem Antiochia quoquè posset videre Spiridonis virtutem & gratiam, & de ea ferre testimonium, hoc quoquè fit valdè mirabiliter, & cōtra opinionem. Quomodo verò, iam ostendet oratio. Nupèr quidem magnus Constantinus, relicto imperio, è viuis excefferat: id autem filij diuiserāt. Et Constantius quidem, cui forte obtigerat, vt teneret imperium Orientis, in magna vrbe Coelefyria, nempe Antiochia, versabatur. Eum autem grauis morbus inuadit, qui medicorum manus & artem reprobabat. Hac de causā aliorum omnium spe abiecta, cum precabatur solum, qui potest curare animas & corpora. Cum verò precatione vteretur intentus, noctū in visione ei apparet angelus, ostendens ei chorum sanctorum multorum Episcoporum. In quos cum Imperator defixisset oculos, in medio quidem eorum videt quosdam duos stantes, qui erant ipsi quoquè Episcopis similes: videbantur autem esse duces & præsidēs aliorum. Cum eos ipsi ostendisset angelus, solos eos esse dicebat eius morbi curatores. Cum eum verò dimisisset somnus, considerabat quidem, quinam ij essent: non poterat autem somnium conijcere. Quomodo enim, cum eorum nec nomen, nec patria ei esset nota? maximè cum alter eorum, qui apparuerat vt Episcopus, nondum reuera erat factus: sed quod futurum erat, tanquàm quod iam factum fuerat, apparuerat. Cum propter hæc ergo esset animi dubius Imperator: & simul quidem visione moueretur, cruciaretur autem doloribus, nesciebat quidnam ageret. Feruor verò fidei illum optimè admonebat, non ad eò temerè illam apparuisse visionem. Vndè etiam ei persuadet, vt præclarum & Imperatore dignum, & in præsentia quidem sapientia minimè vacuum, caperet consilium. Quotquot enim Episcopi per vniuersum Romanorum Imperium vitæ ex virtute agenda curam gerebant, in suis conuenire: vt cum simul conuenissent, duo quoquè, qui ei apparuerant, ei noti euaderent.

Angelus ap-
paret Con-
stantio Im-
peratori,
grauissimo
morbo la-
boranti.

Cap. 18.
Constantius
ad se accer-
sit Episco-
pos pluri-
mos.

Missæ sunt ergo literæ per vniuersam regionem, quæ parebat Romanis, & vocabant Episcopos: & quoniam cum alij accessissent, ij qui quærebantur, nequaquam agnoscerentur, mittit etiam in Cyprum insulam, accersens Spiridonem, & illius gratiam. Ille autem omnia quidem spiritu præuiderat de Imperatore. In somnis enim ei singula significabat gratia. Cum verò Imperatoris quoquè verba ei consentirent, non inuitus ad eum proficiscitur, illum quoquè virum secum ducens, qui in ea, quæ prius apparuerat, visione cum illo adfiterat Imperatori. Ei nomen erat Triphyllius: qui nondum quidem erat adeptus sacerdotium: à superis autem, antequàm eligeretur ab hominibus, fuerat designatus. Cum eo ergo simul ingreditur Spiridon in regiam, tenuiter admodum ornatus & simpliciter. Nam vtilis quidem erat admodum vilis: In manu autem habebat virgam ex palma, & tiam gestabat in capite. Præter eà verò vasculum quoquè quoddam fictile ei pendebat ex collo, vt qui, sicut mos erat, ijs qui sanctam habitabant ciuitatem, statuisset ferre oleum sanctæ Crucis.

Vilis habi-
tus S. Spiri-
donis.

Cap. 19.

Quoniam autem non satis erat tenuitate, & à rebus superfluis aliena simplicitate, sed etiam in ferendis iniurijs moderatione suam imitari Dominum: quidam in regia, eius irridens tenuitatem, & indecorum esse arbitrans, eum ingredi in regiam qui ita esset vestitus, illi sacræ maxillæ incussit colaphum. Fulmen autem non fuit è caelo missum in eum qui percussisset: sed id omninò passus est, qui ipse quoquè in seipso diuinè id erat passus. Ille verò (ò generosum animus, & ad patiendū ambrosissimū) ei qui ipsum afficiebat iniuria, præbuit & alteram, promptus ad Dominicam legem implendam: & se promptū exhibendo ad patiendū, vincens illam iniuriam celeritatem manūs & impudentiam. Hoc illū insolentē & iniuriosum cepit hominē, & magno pudore affectit: & maximè, quod acceperat eū esse Episcopum, qui

Joan. 8.
Insignis ei
patientia.
Math. 5.

SURI

gber
Nobes

RVIII

5

qui affectus fuerat iniuria. Vnde etiam mutatus, sit ei supplex: & petit veniam, inconsideratè lapsus audaciè curare contendens calore pœnitentiæ. Ille autem (dicerat enim, sicut ferre iniurias, ita debita remittere: immò verò eum, qui ipsi molestiam attulerat, remunerari bonis) verbis quibus potuit, eum affectit beneficio, paternè consulens, & meliorem eius reddens animam. Quo factum est, vt qui apud Imperatorem primos honores obtinebant, eum reuenter prosequerentur, & vt pat erat, ducerent ad Imperatorem.

Non sunt autem prætermittenda, quæ interim euenerunt, quæ sunt studio digna, & quæ possunt magnam afferre vtilitatem animis studiosis sapientiæ. Videns ille præsentia verò ea, quæ in mundo sunt magna, & pro quibus multi esse contendendum existimant, magna esse existimantem, vt qui esset adhuc ætate iuuenis, & habere etiam ad hoc opulantem, & ea quidem admirantem, quæ erant in regia: vestes, inquam, splendidas, & auri nitorem: & ante omnia quidem ipsum Imperatorem, qui in excelso quidem præsidebat, conspiciebatur verò terribilis, & specie insignis: Cum propter hæc omnia videret eum stare sublimem & erectum, & quasi à se discessisse, ei veluti somnum soluens, & quæ verè habebat somnia, manu palpans & depellens: Sed mihi, inquit, Triphylli, illum ipsum ostende Imperatorem: neque enim possum scire, quisnam sit. Is autem non intelligens, quid magnus sibi vellet Spiridon, Hic est, inquit, manu ostendens Imperatorem. Quid est ergò, inquit Spiridon, hica ijs admirabilior, nisi eum etiam dixeris iustiorum ob fastum & splendorem? Non æquè ac quiuis pauper ignotus morietur: similiter verò sepultura morietur & interibit: similiter quoquè sistetur ante incorruptum iudicem? Cur quæ diuina, tanquam quæ sunt stabilia, honoras: & quæ nihil sunt, habes in admiratione, cum licet potius ea, quæ sunt materia expertia & æterna, quærere, & gloriam amare celestem, in quam non cadit interitus?

Cum hæc autem diceret Triphyllio, Imperator ex excelso tribunali in sanctum conuicium oculos: & primum quidem eum attrahebat habitus & amictus, formæ, quæ visa fuerat, conueniens. Sic enim visus fuerat ei adesse in somnis, & erant omnia eadem, mitra, tiara, vas è collo dependens, & vestis. Eum ergò statim cognouit ex alio: Triphyllium autem non poterat conijcere. neque enim curabat eius speciem curiosè inquirere, quoniam cum non videbat Episcopum, sicut somnus ei significabat. Quamobrèm statim surgens è sede, vadit ad magnum Spiridonem. Desiderium enim recuperandæ sanitatis faciebat eum alia contemnere. Splendorem certè imperatorum & imperij magnitudinem postponens honori magni Spiridonis, se admodum humiliter & abiectè in eum gerit, humilitate captans misericordiam, & ostendens quantum intersit inter Regem, qui est ad tempus: & eum, qui seruit ægi æterno. Ille ergò inclinato capite, placabat eum lachrymis, & eius petebat preces, tanquam validissimum aliquod medicamentum, quod omnem molestiam potest facillè soluere. Postquam ergò manus illius tetigit caput Imperatoris, statim fugatus est morbus, & conualuit Imperator.

Quis, quæ postea consecuta sunt, narrabit, eorum qui aderant, & ipsius Imperatoris, quem admodum toto die festum agebant, & propemodum exiliebant, & neque se præ gaudio poterant continere? Solus Spiridon erat in labris omnium: adspiciebatur Spiridon: Spiridon erat id, quod studio erat omnibus. Imperatori itaque fuit quidem corpus restitutum sanitati: vt autem sana esset eius anima, nunquid vt paruum & à medico contemnendum, fuit despectum? Vbinam verò hoc fecit sanata illa anima? Sed ei quoquè omninò conueniens adhibuit medicamentum: vt qui suaserit quidem, vt meminisset Dei beneficij: in eos autem, qui eius parabant imperio, ijs quidem qui offendebant, & aliquam attulerant molestiam, eleuatum se præberet & misericordem: ijs verò, qui secus se gesserant, benignum & liberalem: ijs autem, qui priuati erant rebus necessarijs, patris & curatoris munus obuiantem, manumque & viscera ijs benignissimè aperientem. Quantum enim, imperi, præstas cæteris, tantum te esse oportet virtute excelsiorem. Qui enim non sic est affectus in subiectos, Tyrannum oportet eum potius vocare, quam Imperatorem: qui non est censendus beatus propter potestatem, sed qui censetur miser & odio habetur propter superbiam. Postremò adhortatus est, vt accuratè teneret & obseruaret ea, quæ pertinent ad pietatem, & nè tantillum

Cap. 20.

Triphyllius sancti viri discipulus, postea Episcopus.

En vt sancti viri parvipendunt ea, quæ mundus admittitur.

Cap. 21.

Imperatoris erga S. Spiridonem reuerentia.

Solo tactu capitis Imperatorem curat.

Cap. 22.

Optimè eum instruit.

ULLS

Cap. 23.
Vide perfectum rerum labentium contemptum

quidem admitteret, quod non Dei videretur Ecclesia. Et hæc quidem magnus, Imperator autem volens eum remunerari propter acceptam ab eo curationem, dabat ei vim auri innumerabilem. Ille vero ei dixit lepidè: Non sic oportebat, o Imperator, odio remunerari amicitiam. Quæ enim à me propter te facta sunt, sunt reverentia amanti, domum relinquere, & tantum maris transmittere, & hyemis ferre difficultatem, & ventorum in aqua immanitatem. Pro horum ergo remuneratione aurum accipiam, quod est omnis mali causa, & facile perdit, quicquid est iustum: Quomodo non me ipsum aperte accusare, & summam damnarem improbitatis? Hæc illo dicente, & se nihil accepturum affirmante, violentius instabat Imperator, ut daret: dedecus quodammodo existimans, ut, qui beneficio esset affectus, beneficium non remuneraretur: sed expulso morbo corporis, vinceretur in animi probitate. Quocirca magis instabat, ut vinceret sic affectus eum, qui vinci non poterat. Et persuadet quidem illi, ut accipiat: non autem, ut quod datum fuerat, apud eum maneat. Cum enim valere iussisset Imperatorem, distribuit omnia ijs, qui erant in regia: re ipsa docens, quomodo oporteat eos affectos esse ad opes & pecunias, si velint esse liberi. Magna enim ad eas propensio, & nimis victum esse ab earum possessione, quid est aperte aliud, quam voluntaria servitus? Hoc cum audisset Imperator, dixit se non amplius mirari, si hic vir, qui ita viuit, tam magna faciat miracula. Quantum itaque fructum percepit Imperator ex verbis Spiridonis: vsque ad eò & benignitatem adspexit & humanitatem, ut omnibus quidem egentibus, & viduis, & orphanis, illis quidem viduitatem, his vero orbitatem, his autem etiam inopiam, magno & excelso animo recrearet & sustentaret. Porro autem omnibus quoque, qui sunt partium ecclesiasticarum, Sacerdotibus, inquam, & Diaconis, primus lege decernit immunitatem: absurdum esse indicans, eos qui Regi immortalis attributi sunt ad ministerium, Regi mortali soluere vectigalia. Et hæc quidem ita se habebant.

Quid apud Imperatorem effecerit S. Spiridon.

Constantius Imper. Ecclesiasticos statuit esse immunes.

Cap. 24.
for. veritate

Vult autem oratio etiam aliorum meminisse mi raculorum, quæ sunt ornata læto flore gratiarum, & cum utilitate magnam spirant utilitatem. E regia sanctus egrediens, hospitio excipitur à quodam Christi amante. Ad eum autem accedit mulier barbara, hospitio excipitur à quodam Græcæ imperita: quæ suum filium mortuum ferens in manibus, eum deponit ad sancti pedes: quin etiam ipsa quoque prona cecidit, deus miserabiliter: & ijs quidem, qui aderant, ea dicens, quæ non poterant intelligi propter barbariem, solis loquebatur lachrymis, significans se flere propter filium, & petere à Pontifice, ut eum suscitaret. His frangitur vir animi misericordis, & duabus rebus, moderatione scilicet, & commiseratione mulieris, distrahitur. Quando enim ad eius dolorem & viscerum ardorem adspiciebat, aggregiebatur miraculum, & incitabatur ad orandum Deum, ut puer reuiuifceret. Quando vero rursus intuebatur ad magnitudinem petitionis, cum esset modestus ac moderatus, cordeque pius & cautus, cedebat & differebat, & esse iudicabat conatum impudentem. Quocirca statuit adhibere in consilium vnum ex ijs, qui erant secum. is autem erat Artemidotus, qui iam erat Diaconus, vir qui omnia quidem diligenter exercuerat, quæ pertinent ad virtutem. Vnus vero veluti communis quidam color erat contemperatus omnibus, ut rectè gerens, nulli esset omnino manifestus. Eum ergo rogauit Sanctus, quid eis esset faciendum. Ille autem ei dixit, quod illum omnino oportebat dicere, & hunc audire. Quid enim, o pater, inquit, interrogasti? Quid est autem aliud faciendum, & tibi maxime, nisi Christus vitæ dator innocandus, quem iam in multis fuit euidentis tuas exaudire orationes: & alioqui si per te saluus euasit Imperator, pauperes & inglorij iudicabuntur esse despiciendi.

Cap. 25.

Pulcherrimo consilio paret Pontifex: & corde accensus misericordia, & oculos habens plenos lachrymis, genibus in terram flexis, & cam rigans fletibus, ardentè admodum clamat & miserabiliter: & bonum Christum benignè rogat, ut miseræ mulieri infantem viuifcet, & matrem reddat, congruenter scripturæ sacra, propter filium latentem. Qui ergo per Eliseum & Eliam Sareptanæ filio & Sunamidis immisit spiritum, & vitam est largitus, ipse rursus etiam audiuit Spiritum donem: & puer qui mortuus iacebat, conspectus est veluti plorans ante oculos matris. Lachrymis mihi sunt suffusi oculi præ gaudio. Sic enim meum affecit animum id, quod dicitur, reuocatum in memoriam. Vos quoque id audite. Cum enim viuum vidit mater suum charissimum, (o arcana tua, o Christe, iudicia)

Psal. 112.

3. Reg. 17.

4. Reg. 4.

S. Spiridon puerum mortuum resuscitauit.

SURI

gber
Hobert

RVIII

5

hominem non ferens latitiam, in terram cadens expiravit. Ostendit id quod factum est, nihil nimis, esse longè optimū. Ecce enim non mortalè solum esse doloris exuperationem, sed etiā gaudij nouimus immoderationē. Vos quoque, fat scio, affecti effis animo, ex latitia mutati in dolorē. Sunt enim homines natura misericordes: sed propè adest magnus Spiridon, qui vestrā tristitiam mutabit in gaudiū. Rursus eum morem gerit Arremidoro, & ad hoc, vt der matrē filio, vir modestus inducitur. Ad celū ergo intuens, & Dominū, qui in eis habitat, mente agitans, illū precatur, qui vitam inspirat mortuis, & sola voluntate omnia transmutat ac trāsformat. dicit ei, quæ iacebat: Surge, & sta supra pedestuos. Illa autē repente, vt quam somnus poras, quā mors, oppresserat, surrexit & ei adstitit, & infantē in vlnis accepit. Ille verò vt diximus, erat viuus, & in vlnis maternis exiliebat. Hęc ille quidem magnus, propter insignem, vt dixi, moderationem nolebat efferrī in vulgus. Arremidoro certē, & mulieri per eum, indicit silentium. Sed Arremidorus post eius mortem edicere esse iudicans, fraudare viros pios tam pulchra auditione, immò verò tam magno miraculo, id aperit, & tradit auribus fidelium. Et hæc quidem sic habent.

Item matrē eius admirabiliter.

Postquam autē magnus Spiridon Antiochia reuersus est in Cyprū, qui spiam ad eum accedens, volens emere capras gregis, numero centū, iussus à sancto prius precium solvere, deinde accipere, ipse cum nonaginta & nouem solum soluisset precium minus retinuit, lucrum, vt dicitur, melius dedecore existimans: aut etiā opinans, vt lateret illius simplicitatem, remotam ab omnium negociorum sollicitudine. Cum ergo ambo fuissent intra mandrā, ille quidem iussit, quantum soluerat precium, tot capras accipere. Ille autem ne sic quidem intelligens, centum exigebat emandra. Vna verò ex capris, tanquā bona ancilla, cum sensisset se non fuisse venditam à domino, citò rursus est reuersa, & perrexit ad mandrā. Ille autē rursus aduenit, & per vim retraxit impudēs. Hoc bis iam vel tēr factū erat, quod est mirabile: & capra quidem reuertebatur: ille verò retrahebat manu violenta & animo. Quid ergo: cum sic nihil proficeret, eam humo sublatā, & humeris impositam, abducebat. Illa autē maxima & asperrima voce clamās, & cum cornibus feriens, & in illius caput impingens, vim illius apertè prædicabat, & auari hominis quodammodo puniebat iniuriam: adeò vt qui aderant, fuerint hæc re obstupefacti, cau sam non valentes cōijcere. Magnus autē Spiridon nolens eum apertè arguere, sensim dicit ei, qui faciebat iniuriam: Vide, fili, nè non frustra hæc faciat animal, & non sine causa agrè ferat se abduci: sed quòd fortè imprudēs eius non soluisisti precium. Ille ille plicator animo sauciatus id tulit: & cum sensum eius, quod fecerat, accepisset, & confessus est, & eius petijt veniā. Deinde etiā cum pro vna soluisset precium, non amplius elamabat & resistebat, sed tacitè alias sequebatur. Et hic quidē sic.

Cap. 26.

Hominis fraudulentus malus dolus arguitur miro modo.

ULLS

Alius autem: sed hoc dicam superius. In insula est quidam vicus, qui dicitur Erytra, non procul à metropoli Constantia. Non distat enim ab ea plusquam triginta stadia. Huc cum venisset magnus Spiridon propter aliquē vsū, ingreditur templum gratia orationis: & iubet euidā Diacono ex ijs, qui erāt in eo loco, vt breuē aliquam sacram perageret precationē. Via enim, quæ fuerat longa, erat defessus, & maxime cum esset tēpus æstiuū, & ei æstus magnus tunc afferret laborē. Ille autem erat admodum tardus, & consultò preces ambitiosè producebat, inanem, vt videntur, ea hoc sibi captās gloriam. Toruē itaque eū intuitus, qui erat alioquī natura lenissimus, increpando dixit: Tace. Ille verò perindè ac lingua aliquo vinctus cōpescit, & sermone priuatus, erat mutus, repente interrupta serie orationis, quæ tūc ab eo dicebatur. Sed cum sanctus id quod deerat, adimplēset, præcidit ad eius pedes miserabilis, qui paulò antè apud se erat excelsus: mutus, qui verbis antea abundabat, & ora delectabatur intēpestiua. Ex ijs verò, qui vicū habitabant, eos quidem, qui adorant, inuasit metus: eos autē, qui aberant, fama fecit concurrere: & multis circumfluentibus, tum motis sancti admiratione, tum etiam eius qui passus erat, misericordia, & maxime eius cognatis & necessarijs, qui etiam generosam illam rogabant animam, vt ei ignosceret, qui damnatus fuerat vt esset mutus, & ei recederet vinculum, vide quid facit vir ille aptus virtute & concinnus, cum precibus quidem fleteretur: quòd castigatione autem adhuc egeret Diaconus retrahebat, nam hoc quoque videbat per spiritum) poenam scitè partitur: & permittit quidem, vt lingua vtatur ad omnem sermonem, non tamen omninò liberè, nec expressis clara & canora: sed hēbere & imbecilla, & parūm cæspitante & balbutiente, eru-

Cap. 27.

Solo verbo scripit diacono impono loquendi facultatē

Vide mirā sancti viri pietatem.

te, erudiens, nē ampliū propter linguam sibi placeret, nec se de verbis iactaret, cū nec de rebus quidem ipsis se iactare, viro bono sit honestum.

Cap. 18.

Volebam nunc imponere finem orationi, & amplecti silentium, vt qui nec habeam linguam, quā cum tantis possit extolli miraculis. Sed quoniā & ipse propter meam in hunc sanctū beneuolentiā parturio expositionē, & vos video nihilominus ore hiantē ad audiendū attentos, adijciam rursus alia miracula: melius esse ducens, ea quomodo potero persequi, quā si ea memoriā non mandauero, vos illa fraudare vtilitate. Ingressus erat aliquandō quoddam templū suā ciuitatis hic vir diuinus, de more vespertina peracturus cantica. Itā autem contigerat, vt populus non esset in tēplo. Cū ergo nullus esset alius, nisi aditui tantum & ministri, iubet solito plura accendi lumina: & ipse quidē lætus stabat ex aduerso arā, pacē acclamans consuetā. Cū autem non esset, vt solebat, populus responsurus, auditur desuper vox quādam multarum myriadum acclamantium, Et cum spiritu tuo. Erat verō vox quādā modulata & numerosa, & quā erat praestantior, quā vt humana esse cōiiceretur. Postquā autem preces peregit Diaconus, timore correptus rursus audiuit, (ō miraculum) Kyrie eleeson, diuinē acclamatum. Et quoniam hæc vox se manifestam reddebat ijs etiam, qui erant foris, concurrerant omnes simul admirantes. Nam priusquā portas ingrederentur, aures voce percutiebantur. Cū autem ingressi essent, nullum ampliū audiebant, neque vllum videbant, præter iustum, & paucos ex ijs, qui ei ministrabant: qui ipsi quoquē dicebant se neminē quidem hucusque videre, audire verō emittentes vocem diuinā exultationis.

Vfus antiquissimus in templis accensorum luminum. Nota hæc.

Cap. 19.

Nec hoc quoquē est silentio prætermittendū, & quod id dicere conueniat, scietis cū audiueritis. Nam cū vespertinū canticum aliquandō esset perductū ad medium, iam quidē lucernā deficiebat oleū: aliud autē non esse tunc contigerat: parum verō aberat, quin lucerna extingueretur. Ille autem angebatur animo, vt qui nollet imfectum relinquere ministerium. Protinus autem virtute quadam, quæ non cadebat sub oculos, lucerna quidem scæter oleo: superfunditur verō oleum instar fontis: & cū vasa subiecissent aditui, excipiebant id quod defluebat. Tam copiosam habebat ille magnus vim scæteris gratiæ in sua anima, non minus quā illud sensibile oleum in lucerna. Atque quod ea quidem, quæ erant in profundo animæ, videre poterat sine impedimento, prius iam declarauit oratio: declarabit autem nunc quoquē.

Diuinitus lucerna scæter o. eo.

Cap. 20. Triphyllus Episcopus Callinice.

Est ciuitas in Cypro eiusdem nominis, cuius Cyrene in Lybia. Ad eam ex Trimythunte, cū vltus itā vocaret, abibat magnus Spiridon. Eum autem sequēbatur Triphyllius quoquē discipulus, qui iam Callinicensi ciuitatis (vt visum fuerat in somnis) factus erat Antistes. Cū verō visum esset ei venire per montem, qui dicitur Pentadactylus; vbi fuit in loco, qui dicitur Parymne, (est autem is locus bonus & amœnus, & multis rebus iucundis affluens) Triphyllius eo loco delectatus, desiderat ipse quoquē fieri dominus alicuius agri in Parymna, & eum suā consecrare Ecclesiā. Hæc magnificiebat Triphyllius, & animo versabat, quæ neque effugiebant conspectum internorum oculorum Spiridonis: sed & ille pulchrè vidit, & placidè repræhendit discipulum: O curnam, dicens, ô Triphylli, hæc vana & inania astidū mente versas? agros cupiens & vineas, quæ reuerā quidem sunt nullius precij: solū autem videntur, & nomine demulcent. Habemus possessionem in cælis, quæ non potest auferri. Habemus domum non manufactam. Illa persequere: illis vel ante tempus spe fructuere, quæ non possunt ab alio transferri ad alterum: sed qui corum semel fuerit dominus, manet habens hæreditatem, quæ minimè aufertur. Hæc cū audisset Triphyllius, non temerè audijt: sed melior euasit animo, & ea celauit in cordis penetralibus, & rogauit sanctum, vt ei ignosceret: & postea vitam egit accuratam & perfectam, adeo vt fieret vas electionis Christi, sicut Paulus, & innumerabilia dona sit assecutus. Sic magnus Spiridon alios quidem corripiebat volentes: ijs autem, qui correctionem nolebāt admittere, malus eueniebat exitus: cuius modi est hoc, quod sequitur.

S. Spiridon videt arcenas Triphyllij cogitationes. 2. Cor. 5.

Act. 9.

Quidam naura eiusdem ciuitatis, cuius sanctus, cū peregrè fuisset profectus, & tempus duorum annorum cōsumpsisset in peregrinatione, reuersus est: & cū ad charam redisset patriam, domum suam inuenit inimicam. apertè enim ei fuerat adulterata mulier. Nam & certus erat testis tum or vteri, & foetus, qui in eo gestabatur.

Prover. 6.

Ille ergo continuo vxorem propemodum interfecit. Plenus enim, inquit, ira est zelus

SURI

gber
Hober

RVIII

5

zelus viri eius. Cum vix autem iram cohibuisset, & considerasset quod neque effectus ei non est cum ea amplius habitaret, neque bonum eam interficere: (hoc enim illius esset exitium: illud verò, perpetuum ei in vita probrum, & cordis cruciatus, & qui finem non haberet) eam quidem relinquit: protinus verò venit ad sanctum, & omnia sigillarim aperit, peregrinationem, tempus, adulterium, & omni exceptione maius veri eius testimonium. Deinde quid ageret, quomodo ferret, quid de hac presentiret sciscitatur: & dicit se velle quidem dimittere uxorem: cupere autem scire, an hoc quoque ei ita videatur. Ille verò illius quidem mentem admiratur: deprecatur autem & miseratur calamitatem: accersit verò mulierem, & non interrogat quidem, num id fecisset, (esset enim superuacanea interrogatio: quis enim id melius renunciet, quam uterus, cum sit res manifesta?) sed cur sic virum affecisset

Mulier in adulterio deprehensa.

probro & de decore: Illa autem (est enim mulier res impudens & temeraria) cum pudorem semel exuisset, nequaquam mentiri aperte erubescerebat: & constanter affirmabat, se cum nullo alio rem habuisse. Illo verò contra tempus afferente absentia, reperit quod per eam posset argui mendacium, ea ne sic quidem quicquam remissa de impudentia: sed tumultuabatur execranda, & contradicere conabatur mulier audacissima, adeo ut qui audiebant, eius responsionem ægrius ferrent, quam adultum. Quandiù enim, aiebat, fuit maritus meus, tandiù fuit mihi infans in utero, simul & ille ex aliena, & hic ex meo utero prodiret. Cum hæc & his maioris impudenter diceret Spiridoni: quineriam tumultum excitaret, & vociferatione compleret ciuitatem, & tanquam grauissima affecta iniuria, eos qui ad eam vocaret ad opem ferendam, vir ille mitissimus ne sic quidem eam iudicio subiaceret, sed eam metu potius attrahens ad poenitentiam: Si quidem, o mulier, inquit, sic in magnum prolapsa es peccatum, ita etiam magnam induxisses poenitentiam, forsæt etiam tibi magna relinqueretur spes salutis. Nulla est enim tanta vis peccati, quæ non à Dei superetur clemetia. Quoniam autem adulterio quidem desperationem, desperatione verò impudentiam etiam parturisti, iustum quidem erat, ut tu horum præmia agnosceres, & velox subires supplicium. Verumenimvero ad hæc tibi præbentes locum poenitentia, hoc dilucidè prædicimus, hunc foetum non esse tibi in lucem exiturum, donec ipsa lucem veritatis sub profundis mendacii tenebris celare destiteris, ea volens tegere, quæ vel ab ipsis cæcis videntur, ut

Mulier res est impudens & temeraria.

dicunt. Hæc verba ad rem paulopost rediguntur mulieri, & ante tempus partus graves eam inuadentes dolores, acriter quidem torquebant uterum, foetum autem nihilominus intus retinebant: & quod est malorum omnium extremum, cum ne sic quidem quicquam de sua remitteret pernicia, eam transmittunt ad mortem matrem miserabilem. Eius calamitatis alius quidem miseretur: egò verò malæ mentis, & cui non potuit vllum adhiberi remedium. Quamobrem dicunt Sanctum magnum dolorem accepisse, & lachrymas emisisse ex oculis, & adiecisse, Nò amplius iudicabo inter homines, cum tam citò eos inuadat prolata sententia. Hæc quæ videlicet audita fuerant, effecerunt ut esset magna in Sanctum reuerentia: & ideò pie & curè eum attendebant, & cum timore ad eum adspiciebant, sicut etiam olim ad Apostolos, qui in Ananiam & Sapphiram modò fecerant miraculum.

Vir mitissimus suspensio quidem, sed tamen prædicat adulteræ vitæ onem.

Sed hæc quidem est narratio improbæ & scelestæ mulieris. Adijciatur autem narratio quoque de ea, quæ rectè & vt oportet, amabat maritum. Mulier quædam nomine Sophronia, quæ moribus erat moderata & pia, non habebat maritum, qui esset cuiusdam cuius ipsa in fide sententia: sed ille errorem tenebat gentilium. Illa non intermittebat ad sanctum ventitare, & eum vehementer rogare, vt maritum liberaret ab insania. Sed nec eius maritus prohibebat, quò minus veniret ad sanctum: partim quidem, vt qui ignoraret quam de causa ad eum accederet: partim vero, quòd apud eum quoque sanctus in magna haberetur reuerentia. Nam quoque ad illum ventitabat, & eo tanquam amico utebatur, & illum honorare proprium suum ducebat honorem. Præterea autem magnus quoque Spiridoni ad eum veniebat. Cum ergò sic se inuicem hospitio acciperent & acciperentur, comminuit quandoque simul ineuntes, sanctus opportunè volens captare amicum gentilem, conuersus, eis audientibus, dicit cuidam ex ijs, qui ministrabant: Per, inquit, paruus, qui meæ fidei fuit commissus, vt gregem pasceret, grauiori somno oppressus, pecudes perdidit. Cum eum autem dimisisset somnus, diligenter scrutatus, inuenit omnes simul abscondas in quadam spelunca. Priusquam

Act. 5.

Cap. 5.

Etiã vis gentilis S. Spiridonè in multa habet reuerentia.

verò

ULLS

Nouit vir Dei quid agatur in eius absentia.

verò eas inuenisset, ad nos misit nunciū, qui significaret quod euenerat. Ille autem accessit, & stat pro foribus. Tu verò descende, & ei nuncio significa, omnes esse inuentas, & nec vnam quidem deesse gregi. Audiuit minister, & abiens maxima celeritate, ei significauit, qui stabat pro foribus. Mensa nondum sublata, alius rursus veniens nunciū, renunciat omnia similiter, inuētas pecudes, & locum, & ne vnam quidem deesse numero. Hæc dicta ijs, quæ sanctus dixerat, omnino conuenientia, magnum stuporem iniecerunt illi idololatræ, & sanctum pro Deo habebat, & obseruabat: & volebat eadem facere, quæ Lycaones aliquandò faciebant Barnabæ & Paulo, nempe ei tauros sacrificare, & in vestibulo coronas suspendere. Ille verò sicut illi, ei dixit: Non ego sum Deus: sed seruus Dei potius, homo qui sum obnoxius eisdem, quibus tu, affectionibus. Vt autem rectè sciam, largitur is: quem sit tu quoque Dominum fueris confessus, accuratè omnino scies, quàm sit apud illum inexpugnabilis potentia, & quanta vires. Illa verò Christi magis amans, quàm viri, hac re tanquàm opportuna aliqua arrepta occasione, ex se quoque ea afferens, quæ ei conueniebant, marito persuadet, vt omnem quidem vanum abiuret errorem, & cultum irrideat simulacrorum: rectè autem discat veram pietatem, & Christum induat per baptismum.

Act. 14.

Gentilis ille credit in Christum.

Cap. 35.

Si eam, quæ deinceps sequitur, narrationem silentio texerimus, quomodo non priuabimus auditores maxima vtilitate, cum simul cum vtili, multum etiam inducat iucunditatis? Dicatur ergò hæc quoque. Ferunt magnum Spiridonem, prout erat modestissimus, & ab omni fastu & superbia alienus, præclarè quidem & sanctè Episcopatum suum administrasse, nihilo secius autem ouium quoque curam gefisse. Intempesta verò nocte stabulum adorti latrones, suffurabantur quasdam ex eius pecudibus. Deus autem, qui curam gerebat pastoris, ne oues quidem quas pascerebat, neglexit. Sed fures isti inuitabilibus, quæ sub adspæctum non cadebant, vinculis compræhensi, & vinctis erant manibus, & non poterant omnino recedere. Iam manè aderat, & cum magnus cognouisset Spiridon, quod factum fuerat, videns eis manus ponè adductas & vinctas, precibus quidem eis relaxauit vinculum: cum plurimum autem eos admonuisset, vt ex iniustis laboribus parent, quæ erant sibi necessaria, eis etiam præber arietem, lepidè elocutus: Nè frustra vigilaueritis. Cæterum aliud quoque se offert, volens sequi id, quod dictum est, quod illi nihil cedit iucunditate.

Fures diuinitus ligantur.

S. Spiridonis erga eos humanitas.

Cap. 34.

Vir quidam Trimmythuntinus erat naus dominus: & cum auro opus haberet ad mercaturam, accedit ad sanctum, ab eo accepturus. Ille autem huius quoque præcepti cum alijs adimpletor, quod dicit, Eum, qui à te voluerit mutuo accipere, nè auerferis: id paucum quod habebat, idque paratum propter necessarium vsum Episcopatus, ei tradit prompto & alacri animo. Ille verò, qui id acceperat, cum ei fausta & felix successisset nauigatio, & cum lucro esset reuersus, accedit ad sanctum, debitum soluturus. Ille autem non curiosè scrutatus, nec multis ratio cinatus, iubet illum ipsum qui attulerat, reponere in illo ipso vase, ex quo id prius sumpserat. Et tunc quidem eius, qui mutuo dederat, reueritus mercator bonitatem, & à negociorum sollicitudine remotionem, illic aurum deposuit, sicut iussus fuerat. Cum autem vfu cum rursus vrgente, sic quidem promptè acciperet, & sic ipse rursus sine dolo reponeret, & hoc modo sæpè fieret, subit mercatorem vitium auaritia: infideliterque & malignè se gerit in eum, qui credebat, & violat veritatem: & cum maleficij materiam inuenisset libertatem, fingit quidem se reponere. Cum verò nihil reposuisset, sed vas vacuum clausisset, recessit. Sed sanctum non sic permittit decipi, qui compræhendit sapientes in malitia eorum, vt sacra dicunt eloquia: & nè simplicitas & liberalitas facillè posset decipi, & facillè despiceretur, & contemptui haberetur ab astutioribus, vide quemadmodum sapiens & iusta Dei prouidentia eum, qui iniuriam facere erat aggressus, vt sibi potius malè faciat, efficit. Nam cum in sumptibus aurum consumpsisset, non ad lucrum, & deinde redactus esset ad inopiam, prioris viæ meminit: & veniens ad magnum Spiridonem, aurum, quod non reposuerat, quærebat, vt qui reposuisset. Illum verò non latuit quidem maleficium: placidè autem, vt solebat, iussit vt iret, & acciperet. Ille verò, tanquàm qui nihil turpe fecisset & illiberale, abiit, accepturus id, quod repositum fuerat. Cumque aperuisset, & vas inane reperiisset, quomodo etiam reliquerat, hoc quidem sancto renunciat, eum existimans id latere. Ille autem iubet eum quarere

Vide quàm placidè ferr maligni hominis fraudem,

SURI

gber
Nobes

RVIII

5

diligentiùs : Ex quo enim, inquit, tu reposuisti, nullius alterius manus, quod de-
positum fuerat, acceperunt. Ille verò simulat se rursùs scrutari : Cùm autem
inueniri non posset, quod reuerà non erat, & prae se ferens ignorantiam, dixit
illi rursùs, se nihil inuenire : vir ille bonus & miris, Si verè, inquit, reposuisses,
quod reposuisses, facilè inuenires. Sin verò, quod apud te mansit, id nunc quæris à
nobis, scias te ipsum potiùs, quàm nos, decipi. Hoc cùm ille audiisset, & simul ha-
beret conscientiam eum tacitè reprehendentem, minimè tulit : sed humi statim
procidit, & sacros illius pedes prahensans, petit veniam. Sanctus autem prom-
ptis remisit, quàm ille petijt : deceterò verò est adhortatus, nè aliena sic con-
cupisceret, neque dolis & mendacijs pollueret conscientiam. Nam quod ex
cuiusmodi, inquit, rebus paratur lucrum, non est omninò lucrum, sed damnum
manifestum.

Cùm vnus adhuc ex sancti miraculis meminerit oratio, vadet ad eius decessum.
Nunc, quod cùm sanctus esset adhuc superstes, & praeset Episcopatu, Patriarcha
Alexandrinus indicta synodo omnium, qui ei subiecti erant, Episcoporum, vole-
bat gentiles statuas & imagines communibus precibus euertere, & eas in terram
deieceret. Rebus enim eiusmodi adhuc plena erat ciuitas : & quomodo Paulus, ipse
quoque inflammabatur spiritu, & ardentè spirabat aduersùs impietatem. Cùm
vnus ergo concurrissent, & se dedissent precibus, alia quidem statua Dei nutu &
virescens soluta fuerunt & in terram deiecta. ex ijs autem vna sola, et si & separa-
tim, & simul cum illo Patriarcha multas preces fudissent, manebat in suo loco :
non quòd Deus non attenderet, aut despiceret sacras illorum preces : sed hoc sa-
pienti consilio vellet suo famulo gloriam tribuere, & ostendere id, quod à multis
apparetur, qualis esset inter Episcopos Spiridon. Cùm nox ergo iam aduentâs-
set, ipse quidem Patriarcha adhuc vacabat orationi : quaedam verò diuina ei appa-
rebat visio, in illis eum non angere animo, quòd non caderet simulacrum. referuatum
enim esse Spiridoni, vt id ab eo solo deturbatum caderet : sed cùm eum quam pri-
mum Cypri accerseret. Is enim est, aiebat, Episcopus Trimmythuntinus. Fecit,
vt ei imperatum fuerat, Patriarcha : & literis ad eum missis, accersit sanctum : &
haec significabant causam, cur accerseretur, & eam, quæ apparuerat, visionem : &
nequaquam esse recusandum aduentum. Ille autem parerè continuò. Simul atque
enim delite legere, quæ scripta fuerant, iter iniit, & nauem conscendens, nauigauit
Alexandriam. Atque nauis quidem appellit Neapolim, (est autem hic insignis por-
tus Alexandria) ipse verò de nauè descendens, execrandam imaginem, cum mul-
tis templis, precibus nondum peractis, euertit, & in puluerem comminuit. Hoc
facit aduentum, qui nondum erat manifestus, Papæ significat. Cùm enim qui il-
lud simulacrum sua sponte cecidisse viderant, ei renunciassent, Papa continuò, O
mnia, inquit, adest Spiridon ex Trimmythunte. Illi autem preparantes (eos enim
iussit ei ire obuiam) offenderunt magnum, qui adhuc descendebat. Quis ad eò re-
notos habitat orbis fines, qui non hoc miraculum acceperit auditione? Nouerunt
quidem Byzantini : nouit autem ipse Imperator. Senserunt omnes quoque vrbes,
quæ intercedunt : & vniuersum ferè orbem terræ peruadens miraculum, dici non
potest, quantam pararit vtilitatem tam fidelibus, quàm infidelibus : his quidem
conuersis ad pietatem, & sacrum baptismum accipientibus : illis autem stabilitis
fidelitatis super eius petram. Hæc non quaedam nuda & minimè probata auditio, sed
clara imago loquitur & testatur, quæ stat inter * porticum, qui dicitur Archonti-
for, * portu
m, & templum Trimmythuntis, vbi sunt sacra reliquia Spiridonis. Atque his qui-
bus cum alijs dimissis, accedendum est, vt sumus polliciti, ad diuinam illius
visionem.

Tempus erat æstatis, & vberes segetes, fructusque copiosus & multiplex erat
fuit. Ipse autem, vt qui suis manibus plurimum vteretur in opere faciendo,
dextra accipit falcem, & incipit metere : repente verò admodum tenues guttæ ro-
ris deo tunc minimè pluerit, solum sacrum illius caput petunt : Deo hoc ei
ostendere, quòd ille quoque florens virtutibus, tanquam pulchra aliqua seges,
rore appetitur, & quòd ilicò hic quoque fructus porratur ad Dominum & agrico-
lum. Hanc rem admirabilem alia quoque consecuta fuit admirabilior. Cùm enim
ille suum caput tenens dextera, ijs qui aderant, ostendebat roscidum, continuò ca-
pilli effluerunt simul flauis, nigri & albi : nescimus, quidnam Deo per hæc signifi-
cante.

Cap. 35.

Act. 17.

Mira res :
precibus
Episcoporu
communi-
bus statuæ
Gentium
corruunt.

Obserua
sancti viri
promissi-
mam obe-
dientiam.
Item vim
precu eius.

for, * portu

Cap. 36.

Vide humi-
litare tantu
viri.

Res planè
miranda.

N n n n cante.

ULLS

cante. Ille autem cum, ut videtur, cognouisset, Sciatis, o amici, dixit presentibus, quod ego quidem iam excedo e corpore: magna vero gloria Dominus in ci excessus circumdabit memoriam, & multis hominibus dies mei aduentus erit festi argumentum: idque omnis aetas peraget splendide & magnifice, tam puerorum, quam iuuenum & senum. Cum haec & multa alia dixisset & praedixisset, & alia, quae oportebat, admonuisset, & quicquid erat bonum & salutare apud eos, qui ad erant, oratione, ut semel dicam, esset persecutus, & maxime de generali & omnium aliarum virtutum maxima, de charitate, inquam, in Deum & proximum, diserneret, non multo post, ut dixerat, castam illam & sacram emisit animam, in Angelorum quidem chororum merito admissus: neque tamen omnino discedens ab hominibus: sed nunc quoque maximam curam gerens, quando & Deo est propinquior, & maiori apud eum fiducia vititur & libertate. Atque multa quidem post eius decessum & facta sunt ab illo, & adhuc sunt: Nos autem, ne & sine vira protinus etiam circumscribamus miracula, neque rursus descriptionem nimium extendamus, cum vnus aut duorum meminerimus, Deo volente, finem imponemus orationi.

Sancti nominis curam gerunt.

Cap. 37. Festum S. Spiridonis.

Viso cuiusdam.

Inuocatur S. Spiridon.

Vide quid illa effectur inuocatio.

Cap. 38. Dies festus S. Spiridonis.

Dixit quidam ex ijs, qui sunt Christi amantes, & sanctum quidem ardenter amanti, autem nihilominus etiam veritatem: quod cum eius dies festus celebraretur, (celebratur autem duodecimo mensis Decembris) accessit ipse quoque ad sepulcrum, tanquam viuum allocuturus, magnam in eum vultu significans reuerentiam & venerationem. Cum autem prope fuisset, & oculos esset ad moturus, dicebat se tantam diuinam sensisse visitationem intus operantem, & cor eius adeo penetrasse, ut sublimè quidem fuerit raptus spiritu, & solas, quae illic sunt, visione perciperet pulchritudines: oblitus quidem omnium terrenorum: oblitus vero ipsius quoque corporis, vocisque & sermonis prope expers: ieiunus quoque, & neque apud vllum vocem emittens, neque cibum aut potum toto illo die admittens, nisi solum, quod sumpsit diuinum corpus & sanguinem Dominicum. Porro autem alias quoque ei extitit miraculum euidentius: est vero modus ad narrandum iucundissimus. Ille quidem, ut dixit, cum eum rursus eius dies festus inuitaret, accessit Trimmythunte: & capsam, quae sancti continebat reliquias, adorans & amplectens, similiter quidem habuit cor repletum lumine: impletus est autem ei quoque animus voluptate, & quamnam bona expectant sanctos, per praesentia, quoad eius fieri potuit, coniecit. Deinde iuit ad nudinas, ut supellectilem quandam emerret, & vestimenta, ut ijs indueret pauperes & egenos, utpote quod tempus anni ad id vocaret. erat enim frigus. Cum ea ergo adornasset, & domum eundem esset, vsu ita poscente, erat quidem nubium concursus, ut solet hyeme: intentabantur autem minae vehementis futurae pluuiae: & non parum erat sollicitus, num ita afflatus, cum onus tradidisset pluuiae, deberet compedio domum iter ingredi. Bonam itaque spem sibi proponit: & cum supellectilem, & quicquid erat vestium, iumentis imposuisset, ipse currit ad templum Domini, & loculo circumfusus, & tanquam viuum ardentem amplexus, rogat, ut sit ei via comes & bonus dux, eique & suis omnibus faustum & felix iter praebet, imbrii minas & vim reprimens ventorum. Ille quidem haec precatus, exit e Trimmythunte. Sanctus autem, sicut ipse fu erat precatus, non solum fugiens obtutu, sed etiam cadens sub oculos, per totam via simul aderat, tanquam vnus ex viatoribus. Pluuia vero ex confusione aeris, & concursu nubium, ut semel dicam, impendebat: eius autem virtute cohibebatur, & reprimebatur illius impetus. Quando vero is peruenit domum, ille quidem protinus euanescit: eius autem cor rursus ineffabili luce illustrabatur, & gaudio diffundebatur: perinde ac si sanctus id tetigisset, & ipsum impertisset sua leticia & voluptate. Cum autem sanctus quidem euauisset, vir vero domum esset ingressus, statim quidem admodum vehemens pluuia est consecuta: quae tandiu durauit, ut tres totos dies non defecerit. Et tunc quidem sic viae difficultatem, alias autem ei etiam aliam depulit animi aegritudinem.

Agebatur quidem dies festus magni Spiridonis: non licebat autem huic viro eo venire: & ea res ei quadam grauis videbatur calamitas, rogabatque, ne consueta visitatione priuaretur & gratia. Quid igitur? Nondum finita erant preces, & visus est sibi ire ad templum, & simul illius sensit aduentum, illuminationisque & dulcedinis de more fuit particeps: & sibi visus est templum ingredi: & cum ipse esset pro

SURI

qber
nobis

RVIII

5

precatus fuisse cum eo per totam glorificationem. Qui cum omnibus, qui aderant, benedixisset, tandem recessit.

Mihi quidem oratio, si non res omnes illius, at eas quidem certè dixit, quæ viris bonis & virtutis studiosis sufficiunt. Quomodò autem quotidie eorū, qui cum ro- gantur, curam gerat, & eos protegat, non alij, vt par est, dixerint, quàm ij soli, qui eius miraculis singulis horis fruuntur & gratia. Oportet verò ne hoc quidem fraudare re- re, qui eū ro- gant. si quis dubitans quærat, vndenàm sit Spiridoni tantum mare miraculo- rum: & quibusnam benefactis effectū est, vt esset tam gratus Domino: sciat omnia quidem bona & honesta, tanquàm ex consensu in eum concurrisse, & cum fuisse præstantissimæ vitæ exemplar definitum. Vnum autem signum, quo cognoscere- tur Spiridon, & in sine aliorum præstantissimum, erat summa humilitas & insignis moderatio: & quòd cum omnes ferè alios superaret, qui sunt miraculorum grati- am consecuti, se nihil existimaret, neque putaret se præstare alicui ex vilibus & ab- lectis & grauatīs peccatorum multitudine. Talia quidem sunt eius vitæ benefacta, talia autem miracula. Concedatur verò nobis quoquè, vt illius aliqua (vix enim fi- eri potest) omnia eius auxilio imitemur: vt efficiamur etiam cum eo participes paratorum bonorum, gratia & benignitate Domini nostri Iesu Christi: Cum quo patri simul cum sancto spiritu, gloria, honor, potentia & adoratio: nunc & sem- per, in secula seculorum, Amen.

Cap. 39.
Nota, San- ctum corū curam ge- rere, qui eū ro- gant.

Summa eius humilitas.

DE S. VVALERICO videat Lector Tomo 2. primo die Aprilis.

MARTYRIVM SANCTORVM ET GLORIOSO- RVM CHRISTI MARTYRVM, EVSTRATII, AVXEN- tij, Eugenij, Mardary & Orestis: Authore Simeone Metaphraste. Habetur in Tomis Aloysij.

IMPERANTE Diocletiano & Maximiano, vniuer- sum Romanorum Imperium completum fuerat cultu simulacrorū, & omnes homines perciti mutua quadam inter se inuicem æmulatione, proficiebant in hac falsa religione: maximè cum edicta imperatoria quotidie, vt semel dicam, mitterentur ad loci magistratus, quæ iube- bant, vt Calendis magnificè offerrentur dijs sacrificia: & fore, vt ab Imperatoribus honorem consequerentur, eisque noti euaderent, qui ad hæc suum studium contulissent, significabant: ij autem, qui in eis colendis essent aliquo modo socordes, & ad aliam inclinarent religio- nem, privati ijs bonis, quæ habebant, post multos cruciatus subijcerentur mortis extremæ sententiæ. Erat itaque magna persecutio in toto orbeterrarū, cum quor- quot erant vbique magistratus & Præsides, magnam curam gererent, vt de medio tollerent vniuersum.

Decemb. 19.
Cap. 1.
Cultus de- monū ma- xime feruet sub Diocle- tiano.

+ Deest hic, Christiani- smum, vel, Christi cul- tū, aut ali- quid tale. Cap. 2.

Accidit autem, vt cum illo tempore ad hos tyrannos esset delatum, quòd tota magna Armenia & Cappadocia illorum edicto repugnarent, & iam vnanimis spectarent omnes ad defectionem, immutabilem habentes animum in Dominum nostrum Iesum Christum: propter hæc fuit conturbatus Cæsar Diocletianus, & cum omnes suos acceperat proceres, & tribus diebus à manè vsque ad vesperam cum eis consultasset, deposuit eos, quibus commissæ fuerant rectiones vtrunque partem gentium, eos simplicitatis damnans & stultitiæ: misit verò duos viros, qui e- gressi ducebant originem: patriæ autem doctrinæ magnam consecuti fuerant cognitionem: erant verò ingentis & immanis spiritūs, * aures ad cogitandum, & alacrum indagando & perscrutando cognosci. Ex quibus cum vnum quidem, nomi- nelisum, iussisset curam gerere omnium limitaneorum: alterum, qui vocabatur Agnoletus, iussit totius Præfecturæ administrare imperium: decernens, vt non so- lum eis deseruiret manus limitaneorum, sed etiam quicumque milites erant col- locati in propinquis ciuitatibus.

for. * acres

Cap. 3.

Cum hi ergo in has venissent prouincias, protinùs omnis ætas hominum immi- scri-

ULLS